

مجتمع آموزش عالی فقه

مدرسه فقه و اصول

رساله علمی سطح چهار رشته فقه و اصول

عنوان رساله:

مجازات مجرم سیاسی از دیدگاه فقه امامیه و حقوق

استاد راهنما:

حجه الاسلام والمسلمین غلامرضا پیوندی (دامت برکاته)

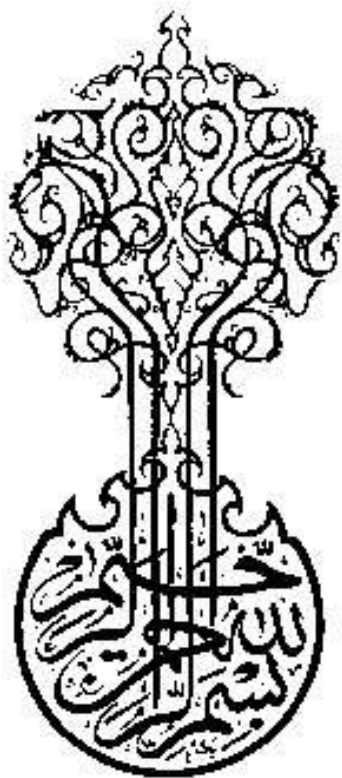
استاد مشاور:

حجه الاسلام والمسلمین قاسم شبانیا (دامت برکاته)

طلبه:

طالب رضا

شهریور ۱۳۹۷ (۲۰۱۸م)

 مسئولیت مطالب مندرج در این رساله، به عهده

نویسنده می باشد.

 هرگونه استفاده از این رساله با ذکر منبع، بلا اشکال

است و نشر آن در داخل کشور منظور به اخذ مجوز از

جامعه المصطفی (ص) العالمیه می باشد.

اهداء

به ساحت مقدس
سلاله‌ی منور آل سیادت
دخت منوره‌ی صاحب شریعت
نگین درخشنده‌ی بلاد روحانیت
حافظ سیر و سلوک قرآن و عترت
حضرت فاطمه‌ی معصومه بنت موسی بن جعفر علیهما السلام

تشکر و قدردانی

قال الله تعالى: (وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ) لقمان: ۱۲

الحمد لله بجميع محامده کلها، علی جمیع نعمه کلها، والصلاة والسلام علی رسول الله محمد خیر الخلق أجمعین، وعلی آله الطاهرين، لاسیما الإمام المهدی روحی وأرواح العالمین له الفداء.

با سپاس بی پایان خداوند منان را که توفیق عنایت فرمودتا این تحقیق به ثمر بنشیند بر خودم لازم می دانم همه کسانی که مقامهای علمی را پایه ریزی کردند و امکانات لازم را جهت سوق دهی طلاب علوم دینی به سوی پژوهش و تحقیق توسیع دادند. کمال تشکر و سپاس خودرا را ابراز دارم.

و سپاسگزارم از کسانی که در این نوشته سهیم و عنصری اساسی به شمار می آیند. جامعه المصطفی العالمیه، مجتمع آموزش عالی (حجتیه)، با جمیع زیرمجموعه هایش، کادر علمی، کارمندان رشته ی فقه اسلامی، با نهادهای مدیریتی، و جمیع اساتید، به خصوص استاد فاضل راهنما: حجه الاسلام والمسلمین دکتر غلامرضا پیوندی (دام ظلّه) و استاد فاضل مشاور: حجه الاسلام والمسلمین دکتر قاسم شبان نیا (دامت برکاته) که زحمات طاقت فرسا در تدوین این رساله به این جانب مبذول داشتند.

چکیده

مجازات مجرمین سیاسی یکی از دغدغه های همیشگی حکومتها بوده ونحوه مجازات آنها در طول اعصاربه صورتهای مختلف سنگین وشدید بوده است. سپس رو به تلائم پیش رفت. در تعریف جرم سیاسی، تنوع بقدری است که رسیدن به یک تعریف جامع و مانع بسیار مشکل است. این پژوهش با روش تحلیلی- توصیفی درباره مجازات مجرم سیاسی از نگاه فقه امامیه مطالعه وتحقیق کرده وارتباط آن با حقوق مورد بررسی و تحلیل قرار داده و در نهایت مجازات زندان، تبعید، محرومیت از حقوق اجتماعی و جزای نقدی را استنباط و تبیین کرده است.

در تشخیص جرایم سیاسی از جرایم عادی ضابطه های مختلف تبیین گردیده و بین جرم سیاسی و بغی در فقه امامیه وحقوق وجوه اشتراک و افتراقی وجود دارد که آن دو ازجهاتی متمایزند و از جهاتی مشترک. مجازات زندان برای بعضی از جرایم به عنوان مجازات مقرر گردیده، و برای مجرم سیاسی از دیدگاه فقه امامیه و حقوق مشروع بوده و می توان در قوانین این مجازات را برای آن در نظر گرفت. مجازات تبعید در فقه امامیه و حقوق برای بعضی از جرایم مانند محارب و جرایم دولتی و... بعنوان مجازات مقرر شده، می توان این مجازات را برای جرم سیاسی در نظر گرفت البته نه به گستردگی آن بلکه در حد اقامت اجباری درشهری ویا اخراج از شهری. مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی در منابع اسلامی مشروعیت دارد ودرپی ارتکاب جرم در حق حکومت یا گناه، محرومیت از بعضی از حقوق مانند رهبر نشدن، محرومیت از ارث، ومال و... بیان شده و در حقوق نیز در ارتکاب بعضی از جرایم، مجرم بعضی از حقوق اجتماعی محروم می شود. این مجازات از تعزیرات بوده و می توان این مجازات را برای مجرم سیاسی قرار داد که بعضی از دانشمندان به این امر اشاره کرده اند. مجازات جزای نقدی در منابع اسلامی مشروعیت دارد و مجازات مالی برای بعضی از جرایم، جرم در حق حکومت و... به صورت اخذ مال در احکام اسلامی وجود دارد. ودر قانون مجازات اسلامی جزای نقدی برای بعضی از مجرمین را در نظر گرفته است و این مجازات از تعزیرات را می توان برای مجرم سیاسی در نظرگرفت.

واژگان کلیدی: مجازات، جرم، جرم سیاسی، بغی، محاربه، زندان، تبعید، محرومیت از حقوق اجتماعی، جزای نقدی.

فهرست مطالب

مقدمه.....	۲
الف: تبیین مسئله و بیان سوال اصلی:.....	۲
ب: سؤال های فرعی تحقیق.....	۳
ج: فرضیه های تحقیق.....	۳
د: ضرورت انجام تحقیق.....	۴
ه: هدف تحقیق.....	۴
و: روش تحقیق.....	۵
ز: پیشینه تحقیق.....	۵
ح: سازماندهی تحقیق.....	۷
ط: تمرکز تحقیق.....	۸
بخش اول: مفاهیم و کلیات	۹
فصل اول: مفاهیم	۱۰
مبحث اول: مفهوم مجازات.....	۱۱
مبحث دوم: مفهوم جرم سیاسی.....	۱۲
مبحث سوم: تعریف جرم سیاسی.....	۱۵
مبحث چهارم: مفهوم بغی.....	۲۲
مبحث پنجم: مفهوم محاربه.....	۲۴

مبحث ششم: مفهوم نظام سیاسی ۲۵

مبحث هفتم: مفهوم حکومت و دولت ۲۷

مبحث هشتم: مفهوم زندان ۲۹

مبحث نهم: مفهوم تبعید ۳۰

مبحث دهم: مفهوم محرومیت از حقوق اجتماعی ۳۱

مبحث یازدهم: مفهوم جزای نقدی ۳۴

مبحث دوازدهم: مشروعیت ۳۵

جمع بندی مطالب ۳۹

فصل دوم: کلیات ۴۱

مبحث اوّل: جرم سیاسی در بستر تاریخ ۴۲

گفتار اوّل: پیشینه جرم سیاسی در جهان ۴۲

گفتار دوّم: پیشینه جرم سیاسی در ایران ۴۸

مبحث دوم: طبقه بندی و اقسام جرایم و تفاوت آنها ۵۴

گفتار اول: تقسیم جرایم از نظر نحوه ارتکاب جرم ۵۴

گفتار دوم: تقسیم جرایم به اعتبار عنصر معنوی یا روانی و یا اخلاقی ۵۶

گفتار سوم: تقسیم جرایم بر مبنای عنصر قانونی از لحاظ طبیعت آنها ۵۶

گفتار چهارم: تقسیم جرایم سیاسی و جرایم علیه امنیت کشور ۵۷

مبحث سوم: عناصر جرم سیاسی ۶۱

الف. عنصر قانونی ۶۱

ب: عنصر مادی ۶۲

ج. عنصر روانی.....	۶۳
مبحث چهارم: ضوابط و ملاکهای تشخیص جرایم سیاسی از جرایم عادی.....	۶۴
۱- ضابطه عینی (موضوعی).....	۶۴
۲- ضابطه ذهنی.....	۶۵
۳- ضابطه مختلط.....	۶۶
۴- ضابطه افکار عمومی.....	۶۷
۵- ضابطه زمان وقوع جرم.....	۶۸
۶- دیگر نظریه ها.....	۷۰
مبحث پنجم: بررسی مقایسه ی و رابطه جرم سیاسی با بغی و محاربه.....	۷۱
گفتار اول: وجوه افتراق و اشتراک جرم سیاسی و بغی در فقه و حقوق.....	۷۱
گفتار دوم: تفاوتها و شباهتها بین جرم سیاسی و محاربه.....	۷۶
جمع بندی مطالب.....	۷۸
بخش دوم: دیدگاه فقه امامیه و حقوق و مستندات آن درباره زندان و تبعید مجرم سیاسی . ۸۰	
فصل اول: دیدگاه فقه امامیه و حقوق و مستندات آن درباره زندان مجرم سیاسی.....	۸۱
مبحث اول: مجازات زندان.....	۸۲
گفتار اول: زندان و حبس و مستندات آن در قرآن و روایات.....	۸۴
مبحث دوم: زندان در بستر تاریخ.....	۸۷
گفتار اول: زندان در مغرب زمین.....	۸۷
گفتار دوم: زندان در جهان اسلام.....	۸۹
گفتار سوم: زندان در ایران.....	۹۱

مبحث سوم: مجازات زندان مجرم سیاسی ۹۳

گفتار اول: شرایط تحقق جرم بغی ۹۴

گفتار دوم: اقسام و انواع بغی ۹۷

گفتار سوم: دیدگاه فقه امامیه درباره مجازات زندان مجرم سیاسی ۹۸

گفتار چهارم: دیدگاه حقوق درباره مجازات زندان مجرم سیاسی: ۱۰۵

جمع بندی مطالب ۱۱۲

فصل دوم: دیدگاه فقه امامیه و حقوق و مستندات آن درباره تبعید مجرم سیاسی ۱۱۴

مبحث اول: مجازات تبعید ۱۱۵

گفتار اول: مستندات تبعید مجرم سیاسی در قرآن و روایات ۱۱۵

گفتار دوم: تعزیری یا حدی بودن تبعید ۱۱۹

مبحث دوم: مجازات تبعید در بستر تاریخ ۱۲۲

گفتار اول: تبعید در جهان ۱۲۲

گفتار دوم: تبعید در ایران ۱۲۵

مبحث سوم: مجازات تبعید مجرم سیاسی از طریق حد محاربه از دیدگاه فقه امامیه و حقوق ۱۲۷

گفتار اول: دیدگاه فقه امامیه و حقوق درباره مجازات تبعید مجرم سیاسی ۱۳۰

جمع بندی مطالب ۱۳۹

بخش سوم: دیدگاه فقه امامیه و حقوق و دلایل آن درباره مجازات محرومیت‌های از حقوق اجتماعی و جزای نقدی مجرم سیاسی ۱۴۱

فصل اول: دیدگاه فقه امامیه و حقوق و دلایل آن درباره مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی مجرم سیاسی ۱۴۲

فصل اول: دیدگاه فقه امامیه و حقوق و دلایل آن درباره مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی مجرم سیاسی ۱۴۲

مجرم سیاسی ۱۴۲

- مبحث اول: مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی..... ۱۴۳
- گفتار دوم: جایگاه محرومیت از حقوق اجتماعی در قوانین جزای..... ۱۴۶
- گفتار سوم: مجازات مجرمین سیاسی در قوانین ایران..... ۱۴۹
- مبحث دوم: مشروعیت محرومیت از حقوق اجتماعی مجرم سیاسی از دیدگاه قرآن و روایات و حقوق..... ۱۵۰
- گفتار اول: مشروعیت از دیدگاه قرآن..... ۱۵۰
- گفتار دوم: مشروعیت از دیدگاه روایات..... ۱۵۳
- گفتار سوم: مجازات و کیفر محرومیت از حقوق اجتماعی از دیدگاه حقوق..... ۱۵۶
- گفتار چهارم: آیین داد رسی مجرم سیاسی و امتیازات آنها..... ۱۵۸
- مبحث سوم: مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی مجرم سیاسی از دیدگاه فقه امامیه و حقوق..... ۱۶۱
- گفتار اول: مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی مجرم سیاسی از دیدگاه فقه امامیه..... ۱۶۱
- گفتار دوم: مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی مجرم سیاسی از دیدگاه حقوق..... ۱۶۵
- جمع بندی مطالب..... ۱۶۹
- فصل دوم: دیدگاه فقه امامیه و حقوق و دلایل آن درباره جزای نقدی مجرم سیاسی..... ۱۷۱**
- مبحث اول: مجازات جزای نقدی..... ۱۷۳
- گفتار اول: اقسام جزای نقدی..... ۱۷۴
- گفتار دوم: تاریخچه مجازات جزای نقدی و خصایص آن..... ۱۷۵
- مبحث سوم: مشروعیت مجازات جزای نقدی و دلایل آن..... ۱۷۸
- گفتار اول: فقه امامیه..... ۱۷۹
- گفتار دوم: حقوق (قانون مجازات اسلامی ایران)..... ۱۸۲

مبحث سوم: مجازات جزای نقدی مجرم سیاسی از راه مجازات تعزیر..... ۱۸۴

جمع بندی مطالب..... ۱۸۸

نتیجه گیری کلی..... ۱۹۰

منابع و ماخذ..... ۱۹۴

مقدمه

مقدمه

الف: تبیین مسئله و بیان سوال اصلی:

یکی از مباحث و مسائل مورد توجه اندیشمندان اسلامی، مسئله برخورد با مجرمین و مخالفان سیاسی و عکس العمل حکومتها در برابر اقدامات مجرمین سیاسی و شورشیان و مخالفان است، تعریف جرم سیاسی که کامل و جامع و مانع باشد، و مورد قبول همه کشورها و یا تمام جوامع حقوقی باشد بسیار مشکل است.

در کنفرانس در سال ۱۹۳۵م در کپنهاگ به طریق ذیل از جرم سیاسی تعریف شده است: «جرم سیاسی عبارت از جرمی است که علیه تشکیلات و طرز اداره حکومت و یا مبانی حقوق ناشی از آن، برای افراد ارتکاب می شود».^۱

در قانون جمهوری اسلامی ایران مصوب ۹۵/۲/۲۰ که به تایید شورای نگهبان رسید جرم سیاسی چنین تعریف شده است:

ماده ۱ — هر یک از جرائم مصرح در ماده (۲) این قانون چنانچه با انگیزه اصلاح امور کشور علیه مدیریت و نهادهای سیاسی یا سیاست‌های داخلی یا خارجی کشور ارتکاب یابد، بدون آنکه مرتکب قصد ضربه زدن به اصل نظام را داشته باشد جرم سیاسی محسوب می شود.

ماده ۲ — جرائم زیر در صورت انطباق با شرایط مقرر در ماده (۱) این قانون جرم سیاسی محسوب می شوند.

الف — توهین یا افتراء به رؤسای سه قوه، رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونان رئیس جمهور، وزراء، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، نمایندگان مجلس خبرگان و اعضای شورای نگهبان به واسطه مسئولیت آنان.

^۱ . علی آبادی، عبد الحسین، حقوق جزای عمومی، ج ۱ ص ۱۰۳

ب — توهین به رئیس یا نماینده سیاسی کشور خارجی که در قلمرو جمهوری اسلامی ایران وارد شده است با رعایت مفاد ماده (۵۱۷) قانون مجازات اسلامی بخش تعزیرات.

پ — جرائم مندرج در بندهای (د) و (هـ) ماده (۱۶) قانون فعالیت احزاب، جمعیت‌ها، انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی یا اقلیت‌های دینی شناخته‌شده مصوب ۱۳۶۰.۶.۷

ت — جرائم مقرر در قوانین انتخابات خبرگان رهبری، ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و شوراهای اسلامی شهر و روستا به‌استثنای مجریان و ناظران انتخابات.

ث — نشر اکاذیب.

مسئله مجازات مجرم سیاسی از مسائل مورد ابتلاء است و در فقه امامیه و حقوق افتراق و اشتراک در این امر وجود دارد و باید بررسی شود چه اشتراک و تفاوت وجود دارد، و چه مجازات برای مجرم سیاسی وجود دارد؟ ضرورت دارد تحقیق جامعی در این موضوع انجام گیرد. سوال اصلی این تحقیق این است که برای مجرم سیاسی از دیدگاه فقه امامیه و حقوق جمهوری اسلامی ایران چه مجازات‌هایی مقرر شده است.

ب: سؤال‌های فرعی تحقیق

۱. مراد از مجرم سیاسی در لغت و اصطلاح چیست؟

۲. عناصر جرم سیاسی کدامند و ضوابط تشخیص جرم سیاسی از جرم عادی چیست؟

۳. دیدگاه فقه امامیه و حقوق و مستندات آنها درباره زندان و حبس مجرم سیاسی چیست؟

۴. تبعید مجرم سیاسی از دیدگاه فقه امامیه و حقوق چه حکمی دارد و دلیل آن چیست؟

۵. دیدگاه امامیه و حقوق و مستندات آنها درباره محرومیت‌های اجتماعی مجرم سیاسی چیست؟

۶. جزای نقدی مجرم سیاسی از نگاه فقه امامیه و حقوق چه حکمی دارد و دلیل آن چیست؟

ج: فرضیه‌های تحقیق

۱. با مطالعه فقه امامیه و حقوق می‌توان معنای مجرم سیاسی را تبیین کرد.

۲. ممکن است عناصر مختلف برای جرم سیاسی و برای تشخیص جرم سیاسی از جرم عادی ضوابط مختلف وجود داشته باشد.

۳. با مطالعه فقه امامیه و حقوق می توان مجازات حبس برای مجرم سیاسی استنباط و تبیین کرد.

۴. از منظر فقه امامیه و حقوق مجازات تبعید برای مجرم سیاسی مشروعیت داشته باشد و زیر تعزیرات قابل اعمال باشد.

۵. مجازات محرومیت‌های از حقوق اجتماعی نسبت به مجرم سیاسی در فقه امامیه و قوانین حقوقی وجود داشته باشد.

۶. از منظر احکام فقهی و قوانین حقوقی مجازات جزای نقدی نسبت به مجرم سیاسی وجود داشته باشد.

د: ضرورت انجام تحقیق

در ادوار گذشته و امروزه، یکی از مسایل مهم و مورد توجه در جامعه بین المللی، مسئله ی برخورد با مجرمین سیاسی و مجازات آنها، بر اساس حفظ قدرت دولتها و حکومتها است. وقتی از برخورد با مجرمین سیاسی بحث می شود راجع به مجازات آنها نیز سخن به میان می آید. تشکیل یک کشور در خودش مخالفینی دارد که مستقیم در مقابل نظام آن کشور ایستاده و علیه آن، تحرکاتی غیر قابل فراموش انجام می دهند. برای همین در نظام هر کشوری لازم است قوانینی برای برخورد با مخالفین و مجرمین سیاسی باشند که با طبق آن قوانین با آنها برخورد شود، در نظام یک کشور اسلامی نیز قوانینی وجود دارند که مطابق آن با مجرمین برخورد می شود، و فقه امامیه چون مشتمل بر احکامی است که جنبه اجرای دارد و در کشور داری، دخالت مستقیم دارد، بنا بر این ضرورت داشت که رساله ی به عنوان «مجازات مجرم سیاسی از دیدگاه فقه امامیه و حقوق» مورد بررسی قرار گیرد.

ه: هدف تحقیق

مجازات مجرم سیاسی از دیدگاه فقه امامیه و حقوق موضوعی است که مورد ابتلاء است هدف از این تحقیق این است که مجازات مجرمین سیاسی را از فقه امامیه و حقوق، تطبیقی بررسی کرده و برای مجرمین سیاسی مجازات را تعیین کرد.

و: روش تحقیق

این رساله از اعتبار نوع «توصیفی-تحلیلی» بوده، و به صورت کتاب خانه ای یعنی فیش برداری از منابع مختلف در موضوع استفاده شده است.

ز: پیشینه تحقیق

جرم سیاسی از اولین جرایمی است که بشر، آن را می‌شناسد. هرچند تاریخ مشخص، برای پیدایش جرم سیاسی در دست نیست؛ اما می‌توان ادعاء کرد که سابقه تاریخی آن، به زمان‌های بسیار دور بر می‌گردد. از زمانی که اجتماعات بشری، شکل گرفته است می‌توان ریشه‌های جرم سیاسی را پیدا کرد. در دوران باستان، جرم سیاسی همواره مورد توجه و در حال تحول بوده است. در آن دوران، این‌گونه جرایم، تحت عنوان جرم بزرگ، جرم بی‌رحمانه و خیانت بزرگ تلقی می‌شده است. محاکمه آن، بسیار سخت بوده است و آن را به دادگاه ویژه می‌سپردند.^۲

در قوانین مربوط به زمان‌های گذشته، نامی از جرم سیاسی به میان نیامده است؛ بلکه نوعی تقسیم بندی بین جرایم وجود داشت که جرایم به دو دسته تقسیم می‌شدند. دسته اول، آن گروه از جرایمی را شامل می‌شد که نیازی به شکایت از طرف شاکی خصوصی، نداشت و مجازات آن، هم به مراتب شدیدتر بود. اما در جرایم دسته دوم، برای تعقیب مجرم نیاز به شکایت بود.^۳

و مجازات‌های مجرم سیاسی، در ادوار مختلف دست‌خوش تحولات و دیگرگونی بوده است. در ادوار گذشته، بر خلاف ادوارهای بعد، این جرم، مجازات‌های سنگین‌تر داشته و حکومت‌ها برخورد بسیار شدید و هول‌ناک با مجرمین سیاسی، می‌کرده‌اند. و به گفته بعضی از کیفر شناسان، این شیوه هم‌چنان ادامه و استمرار داشته است تا انقلاب فرانسه. در سال ۱۸۳۲ میلادی مجازات جرایم سیاسی نسبت به گذشته ملایم‌تر می‌شود و در نهایت، در سال ۱۸۴۸ میلادی مجازات اعدام، نسبت به جرایم سیاسی لغو و منسوخ می‌گردد.^۴ از قرن نوزدهم تا وقوع جنگ جهانی اول، نظریات ارفاق آمیزی نسبت به جرایم سیاسی اوج گرفت و وضعیت مجرمین سیاسی، رو به بهبودی نهاد. و ماحصل اصل

^۲. هاشمی، محمد، حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران، ج ۲، ص ۴۴۸.

^۳. پیوندی، غلام رضا، جرم سیاسی/۵۰.

^۴. اصغری، محمد، پیشین، ص ۲۸.

قیام کنندگان علیه حکومت‌ها، تألیفات فلاسفه و علماء قرن هیجدهم، بود که تحت تأثیر مشاهده وضعیت آن‌ها، نگارش یافته است.

علماء و دانشمندان علم حقوق درباره جرم سیاسی مطالب فراوان و زیادی نوشته اند، اما کسی درباره مجازات مجرم سیاسی کتاب مستقلی ننوشته است، از فقهای امامیه کتابی درباره مجازات مجرم سیاسی دیده نشده ولی در کتب فقهی شان در کتاب جهاد، بابی به عنوان بغی مطرح نموده اند. و مطالب مفصلی در باره مجازات بغی که ارتباطی با جرم سیاسی امروز دارد، آورده اند.

حقوق دانان درباره جرم سیاسی مطالب زیادی در کتب مختلف خودشان آورده اند، و افزون بر این، کتابهای مستقل در این عنوان از خودشان بجای گذاشته اند، از جمله:

۱. جرم سیاسی، دکتر پیوندی. تاریخ نگارش، ۱۳۸۸ش.

در این کتاب در باره جرم سیاسی مفصلاً بحث شده است و اجمالاً مباحث تقریبی بین فقه و حقوق بیان فرموده است ولی درباره مجازات آن بحثی مطرح نشده است فقط اشاراتی به بعضی از مجازات مجرم سیاسی دارد.

۲. جرم سیاسی، دکتر عباس زراعت. تاریخ نگارش، ۱۳۷۷ش.

در این کتاب نویسنده به مباحث جرم سیاسی پرداخته و مجازات مجرم سیاسی را بیان نکرده است فقط نگاهی گذرا به بعضی از مجازات را بیان کرده است

۳. جرم سیاسی و حقوق جزای اسلامی، زینلی، محمد رضا. تاریخ نگارش، ۱۳۷۸ش

در این کتاب نویسنده جرم سیاسی را بیان کرده و بحث تطبیقی با جزای اسلامی را بیان فرموده است ولی از مجازات مجرم سیاسی هیچ بحثی در در پژوهش خود بیان نکرده است.

۴. مطالعه تطبیقی جرم سیاسی، جورکویه، علی محمدی. تاریخ نگارش، ۱۳۸۳ش

در این کتاب مطالعه تطبیقی بیان کرده و مجازات را اصلاً بیان نکرده است

۵. بررسی جرم سیاسی همراه به دو قاعده، اصغری، سید محمد. تاریخ نگارش، ۱۳۷۸ش

در این کتاب نیز مجازات مجرم سیاسی بیان نشده است بلکه جرم سیاسی را با دو قاعده، قاعده درء و نفی حرج تطبیقی از نگاه حقوق و فقه بیان کرده است.

مجازات مجرم سیاسی که این عنوان کامل (مجازات مجرم سیاسی از دیدگاه فقه امامیه و حقوق) را داشته باشد مورد بررسی اندیشمندان قرار نگرفته است. اگرچه مقالاتی در این مورد یافت می شود که درباره مجازات مجرم مطالب خیلی مختصر دارند، و آن مطالب، در این موضوع کفایت نمی کند. برای همین جا دارد این موضوع مورد بحث و بررسی قرار گیرد. ویژگی این رساله در این است که دارای موضوع خاص می باشد، و به کیفر و عقوبتهای مجرم سیاسی از نگاه فقه امامیه و حقوق پرداخته است، لذا تفاوت اساسی با مباحث کلی جرم سیاسی دارد. و آنچه که در این رساله مورد بررسی قرار گرفته است، مجازاتهای مختلف مجرم سیاسی است، مانند مجازات زندان، حبس و تبعید و مجازاتهای محرومیت از حقوق اجتماعی و جزای نقدی. و از جهت موضوع می توان گفت این رساله جدید است و قبلا در این خصوص کار نشده است، اگرچه در مسئله کلی جرم سیاسی کارهای انجام شده است.

در نوشتار این تحقیق به مشکلات عدیده رو برو بوده ایم، از جمله فقر منابع، حقوقی بودن موضوع، کم بودن زمان نوشتار، و....

ح: سازماندهی تحقیق

این رساله دارای سه بخش می باشد. بخش اول دارای دو فصل می باشد که اولی، مرتبط به مفاهیم است و دومی، مرتبط به کلیات است. بخش دوم دیدگاه فقه امامیه و حقوق و مستندات آنان در باره زندان و تبعید مجرمین سیاسی می باشد که دارای دو فصل است. فصل اول، مرتبط به زندان و حبس مجرم سیاسی از دیدگاه فقه امامیه و حقوق است. و فصل دوم، مرتبط به تبعید مجرمین سیاسی از دیدگاه فقه امامیه و حقوق می باشد. بخش سوم دیدگاه فقه امامیه و حقوق و دلایل آن در باره محرومیت های اجتماعی و جزای نقدی مجرم سیاسی می باشد که این بخش نیز دارای دو فصل می باشد. فصل اول، مرتبط است به محرومیت از حقوق اجتماعی از دیدگاه فقه امامیه و حقوق. و فصل دوم به جزای نقدی مجرم سیاسی از دیدگاه فقه امامیه و حقوق مرتبط است. و در آخر دارای یک نتیجه گیری کلی میباشد.

ط: تمرکز تحقیق

این پژوهش بر اساس مصوبه گروه آموزشی و تحصیلات تکمیلی از نظر محتوای تنها مجازاتهای مثل مجازات زندان، تبعید، محرومیت از حقوق اجتماعی و جزای نقدی را در بر می گیرد. و سر فصل های پژوهش بر این اساس تنظیم شده است بنا بر این ممکن است بر اساس عنوان مجازاتهای دیگرمانند اعدام، شلاق و.. برای مجرم سیاسی قابل تصور باشد که مجال دیگری می طلبد.